

LEGE pentru deconspirarea rudelor lucratorilor Securitatii care ocupa demnitati sau functii publice

Expunere de motive

În perioada regimului comunist, statul român a funcționat pe baza unui sistem politic autoritar și represiv, în care instituțiile statului au fost subordonate unui aparat ideologic și coercitiv menit să controleze întreaga societate. Poliția politică, cunoscută sub denumirea de „Securitate”, a reprezentat principalul instrument de reprimare, supraveghere și manipulare a cetățenilor. Această instituție a acționat, în mod sistematic, împotriva drepturilor fundamentale, generând o stare de frică generalizată, destrucurând vieți, familii și comunități întregi.

După prăbușirea regimului comunist în decembrie 1989, România a făcut pași importanți către democratizare, dar procesul de asumare a trecutului și de transparentizare a implicării în aparatul represiv al Securității a fost fragmentar, incomplet și deseori obstrucționat chiar din interiorul instituțiilor noului stat democratic. Societatea românească resimte încă lipsa unui proces clar și consecvent de clarificare a relației dintre actualele elite politice și fostul aparat de represiune comunist.

Un număr semnificativ de cetățeni, jurnaliști și cercetători au exprimat în repetate rânduri preocupări legate de prezența, directă sau mediată, a fostei Securități în structurile de conducere ale statului român. În mod deosebit, persistă percepția că persoane care dețin în prezent funcții și demnități publice importante sunt fie foști colaboratori sau lucrători ai Securității, fie sunt înrudite, în mod direct, cu persoane care au activat în cadrul acesteia, beneficiind astfel de capital simbolic, material sau rețele de influență moștenite.

Această percepție, dublată de lipsa unui mecanism public clar de informare cu privire la aceste legături de rudenie, afectează în mod direct încrederea cetățenilor în integritatea instituțiilor statului. Într-un regim democratic autentic, încrederea publicului în autorități este un element esențial al legitimității. Or, o democrație consolidată nu poate funcționa corespunzător în lipsa unei transparențe reale și a accesului neîngrădit la informații de interes public privind trecutul și legăturile persoanelor care ocupă cele mai importante poziții în stat.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat în jurisprudența sa că informațiile referitoare la calitatea de lucrător sau colaborator al unei poliții politice comuniste constituie un subiect de interes public legitim. Jurisprudența CEDO stabilește faptul că, într-un stat post-totalitar, dezvăluirea acestor informații servește interesului general și nu constituie o atingere nejustificată a vieții private. Mai mult, CEDO recunoaște statelor o marjă de apreciere extinsă în stabilirea unor regimuri de lustrare și în reglementarea accesului la funcțiile publice, atât timp cât aceste măsuri urmăresc protejarea valorilor democratice, nu exercitarea unei vendete.

Legea de față nu urmărește impunerea de sancțiuni, restricții sau incompatibilități pentru persoanele aflate în funcții publice. Nu are caracter punitiv, nu produce efecte juridice directe asupra statutului demnitarilor sau al funcționarilor vizați. Ea nu creează noi forme de răspundere juridică și nu introduce niciun criteriu discriminatoriu în accesul la funcții. Obiectivul său este exclusiv acela de a crea cadrul legal prin care cetățenii și presa pot solicita clarificări oficiale din partea Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității în ceea ce privește legătura de rudenie, până la gradul III inclusiv, a persoanelor aflate în funcții de rang înalt cu foști lucrători sau colaboratori ai Securității.

Această măsură este determinată de interesul public profund privind integritatea și transparența în exercitarea autorității publice. Persoanele care ocupă funcții precum cea de Președinte al României, membru al Parlamentului, ministru, primar, membru al Parlamentului European sau alte funcții de rang înalt influențează în mod direct destinele cetățenilor. Tocmai de aceea, este firesc și legitim ca publicul să aibă acces la informații privind eventualele legături istorice și familiale ale acestor persoane cu aparatul represiv al statului totalitar.

Propunerea legislativă include, de asemenea, instituirea unui registru public al foștilor lucrători și colaboratori ai Securității, care să includă, în mod transparent, și mențiuni privind legăturile de rudenie până la gradul al III-lea cu persoane care dețin funcții publice actuale. Registrul ar fi accesibil online și gestionat de CNSAS, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, într-o formă standardizată, neintruzivă, dar clară și verificabilă.

Este important de subliniat că, prin această lege, nu se propune o formă de „vinovăție prin asociere”, ci un cadru de informare care răspunde unei nevoi legitime de transparență. Așa cum dreptul la viață privată nu este absolut, nici dreptul la opacitate al celor aflați în funcții publice nu

poate prevala asupra interesului general de a cunoaște cine sunt cei care conduc statul și care este istoria rețelelor de influență din jurul lor.

În concluzie, adoptarea acestui proiect legislativ reprezintă un pas necesar în direcția consolidării încrederii publice în instituțiile democratice și în asanarea spațiului politic de influențe care nu au fost niciodată transparent asumate. Nu este o lege împotriva unor persoane, ci o lege pentru democrație. Este un demers de reparație simbolică, dar și de igienă morală a vieții publice. Într-o societate democratică, adevărul, inclusiv cel incomod, este un bun public, nu un privilegiu ascuns.

În numele inițiatorilor:

Deputat USR Claudiu Iulius Gavril Năsui

LEGE pentru deconspirarea rudelor lucratorilor Securitatii care ocupa demnitati sau functii publice

[illegible]